

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Завдання до практичних занять
з навчальної дисципліни
"БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
денної форми навчання

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 6 від 19.01.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: Махота А. В.
Пасенко Н. С.
Часовнікова Ю. С.
Горяєва М. С.

З-13 Завдання до практичних занять з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" денної форми навчання : [Електронне видання] / укл. А. В. Махота, Н. С. Пасенко, Ю. С. Часовнікова та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 57 с. (Укр. мов.)

Подано матеріали для виконання студентами практичних завдань із бухгалтерського обліку активів, капіталу та зобов'язань суб'єктів господарювання приватної форми власності небанківського сектору.

Рекомендовано для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" денної форми навчання.

Вступ

Бухгалтерський облік є чіткою системою економічних знань про діяльність суб'єктів господарювання, що узагальнюються в єдиній зведеній системі показників у формі звітності, використаній під час вивчення найважливіших аспектів діяльності у сфері виробництва суспільно необхідного продукту, його обігу та споживання.

Бухгалтерський облік називають мовою бізнесу. Для того, щоб розуміти цю мову, фахівець будь-якої управлінської ланки повинен добре знати основи бухгалтерського обліку, розуміти суть основних бухгалтерських елементів, таких, як: рахунки, подвійний запис, документування, оцінка, балансове узагальнення інформації та її звітність.

Важливість питань, що розглядаються в даній навчальній дисципліні, полягає в тому, що майбутньому економісту для прийняття оптимальних рішень необхідно знати основні принципи ведення бухгалтерського обліку як основи інформаційного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 0305 "Економіка підприємництва".

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальна теорія бухгалтерського обліку та облік господарських процесів, що охоплюють різноманітну діяльність підприємств.

Міждисциплінарні зв'язки: "Економіка підприємства", "Менеджмент", "Маркетинг", "Фінанси", "Фінанси підприємств", "Фінансовий менеджмент", "Страховання" тощо.

Навчальна дисципліна складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку.
2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування системи знань із теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах.

1.2. Основними завданнями вивчення даної дисципліни є:
вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів;

набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

форми організації бухгалтерського обліку;

ключові положення облікової політики підприємства;

предмет, метод, види та об'єкти обліку;

національні стандарти бухгалтерського обліку;

подвійний запис, рахунки бухгалтерського обліку, класифікацію та побудову рахунків;

рахунки синтетичного та аналітичного обліку;

елементи методу обліку: документацію, інвентаризацію, оцінку, калькуляцію, звітність;

технологію облікового процесу та техніку оброблення інформації;

фінансові показники діяльності підприємств та порядок їх використання в облікових цілях з метою контролю та аналізу;

основи побудови бухгалтерського фінансового обліку;

техніку завершення облікового процесу та подання фінансової звітності;

сутність і принципи організації управлінського обліку на підприємстві;

уміти:

відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух коштів і розрахунків із дебіторами в різних формах;

здійснювати облік формування та зміни власного капіталу;

здійснювати облік основних засобів;

відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність і рух нематеріальних активів;

здійснювати облік інвестицій та інших необоротних активів;

відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність і рух запасів;

здійснювати облік праці та її оплати;

відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух довгострокових і поточних зобов'язань;

здійснювати облік витрат основної діяльності та калькуляцію собівартості продукції;

здійснювати облік доходів і результатів діяльності підприємства.

Структура складових професійних компетентностей та їх формування з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведена в додатку А.

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи бухгалтерського обліку

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи

Завдання 1.1. Визначте ключові положення фінансового обліку на приватному підприємстві небанківського сектору згідно з положеннями Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.99 та заповніть табл. 1.

Таблиця 1

Ключові положення фінансового обліку на приватному підприємстві небанківського сектору

№ п/п	Положення	Зміст
1	2	3
1	Бухгалтерський облік – це ...	
2	Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є ...	
3	Державне регулювання бухгалтерського обліку здійснюють ...	
4	Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться ...	
5	Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції ...	
6	Формами організації бухгалтерського обліку на підприємстві є ...	
7	Відповідальним за своєчасність та правильність ведення бухгалтерського обліку на підприємстві є ...	
8	Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є ...	

1	2	3
9	Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані здійснювати ...	
10	Фінансова звітність – це ...	
11	Фінансова звітність підприємства включає ...	
12	Форми фінансової звітності підприємств (крім банків) і порядок їх заповнення встановлюються ...	
13	Форми фінансової звітності банків встановлюються ...	
14	Форми фінансової звітності бюджетних установ та фінансової звітності про виконання бюджетів встановлюються ...	
15	Фінансову та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами зобов'язані складати ...	
16	Звітним періодом для складання фінансової звітності є ...	
17	Звітним періодом для складання проміжної фінансової звітності є ...	
18	Оприлюднювати фінансову звітність зобов'язані ...	
19	Які санкції застосовуються до посадових осіб підприємства у зв'язку із допущеними методологічними помилками або арифметичними опісками ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності?	
20	Користувачами фінансової звітності є ...	

Завдання 1.2. Визначте належність елементів капіталу до господарських засобів підприємства і джерел їх фінансування, охарактеризуйте їх групу і заповніть табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика елементів капіталу підприємства

№ п/п	Елементи	Господарські засоби / джерела фінансування	Групи
1	2	3	4
1	Багаторічні плодові насадження		
2	Банківський кредит терміном на 3 роки		
3	Вантажний автомобіль		
4	Векселі видані		
5	Векселі отримані		
6	Викуплені акції		
7	Виробниче приміщення		
8	Відстрочені зобов'язання з податків		
9	Готівка в касі		
10	Готова продукція		
11	Депозитні сертифікати терміном до року		
12	Додаткові внески учасників		
13	Дооцінка основних засобів		
14	Друкарський верстат		
15	Емісійний дохід		
16	Заборгованість бюджету з відшкодування надмірно сплачених сум ПДВ		
17	Заборгованість за відвантажені товари		
18	Заборгованість перед підрядниками		
19	Заборгованість перед постачальниками		
20	Заборгованість перед соціальними фондами		
21	Заборгованість учасників за акціями		
22	Земельні ділянки		

1	2	3	4
23	Зібраний урожай плодів дерев		
24	Кошти, зарезервовані на покриття непередбачуваних збитків		
25	Кошти, зарезервовані на фінансування сервісного обслуговування реалізованого обладнання		
26	Кредит у формі овердрафт		
27	Легковий автомобіль		
28	Ліцензія на провадження торговельної діяльності		
29	Материнське стадо корів		
30	Надмірно отримана рента		
31	Накопичений прибуток		
32	Нарахована заробітна плата		
33	Незавершене будівництво складу		
34	Незавершене виробництво продукції		
35	Офісне приміщення		
36	Передплата сировини та матеріалів		
37	Передплачені рекламні послуги		
38	Поточна заборгованість зі сплати податку на прибуток		
39	Поточний рахунок у банку		
70	Програмне забезпечення		
41	Пролонгована заборгованість перед бюджетом зі сплати податку на прибуток терміном на 1,5 року		
42	Робочий інвентар		
43	Сировина та матеріали		
44	Давальницька сировина		
45	Складське приміщення в операційній оренді		
46	Спецодяг для виробничого персоналу		
47	Статутний фонд		
48	Торговельний патент на 5 років		
49	Фінансові інвестиції терміном на 2 роки		
50	Цільові надходження з бюджету		

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Завдання 2.1. У табл. 3. наведено параметри активів, капіталу та зобов'язань промислового підприємства за результатами діяльності в попередньому звітному періоді.

Таблиця 3

Параметри активів, капіталу та зобов'язань підприємства в попередньому звітному періоді

№ п/п	Параметр	Сума, грн
1	Банківський кредит терміном на 3 роки з рівномірним погашенням основного боргу, відсотки нараховуються за ставкою 22 % річних на первісну суму кредиту та сплачуються наприкінці кожного року користування кредитом	2 300 000
2	Векселі, видані в рахунок отриманих товарів, робіт, послуг із терміном погашення через 2 роки	500 000
3	Дебіторська заборгованість за отримані послуги	430 000
4	Дебіторська заборгованість із терміном погашення більшим ніж 12 календарних місяців	57 000
5	Дебіторська заборгованість із терміном погашення до 12 календарних місяців	120 000
6	Заборгованість перед постачальниками товарів	486 000
7	Заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску	120 000
8	Вилучені акції	200 000
9	Інвестиції в капітал інших підприємств	500 000
10	Інвестиції в основні засоби підприємства	250 000
11	Інвестиційна нерухомість	350 000
12	Неоплачений капітал	50 000
13	Залишкова вартість виробничих приміщень	1 293 750
14	Пролонговані податкові зобов'язання зі сплати податку на прибуток	55 000
15	Нерозподілений прибуток	550 000
16	Резервний капітал	359 375
17	Зареєстрований капітал	1 437 500
18	Емісійний дохід	215 625

Протягом наступного звітного періоду підприємство здійснило такі господарські операції (табл. 4).

Господарські операції підприємства у звітному періоді

№ п/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Учасники погасили заборгованість за акціями	25 000
2	Інші учасники вийшли зі складу акціонерів шляхом продажу акцій підприємству за номінальною вартістю	50 000
3	Придбано сировину та матеріали	750 000
4	Погашено дебіторську заборгованість із терміном погашення до 12 календарних місяців	80 000
5	Нараховано дивіденди учасникам	350 000

Складіть бухгалтерський баланс підприємства станом на початок і кінець звітного періоду. Проаналізуйте характер змін у його структурі та їх наслідки для подальшої господарської діяльності підприємства.

Завдання 2.2. У табл. 5. наведено параметри активів, капіталу та зобов'язань промислового підприємства за результатами діяльності в попередньому звітному періоді.

Параметри активів, капіталу та зобов'язань підприємства в попередньому звітному періоді

№ п/п	Параметр	Сума, грн
1	2	3
1	Пайовий капітал	1 400 500
2	Емісійний дохід	115 625
3	Резервний капітал	400 000
4	Вилучені паї	100 000
5	Неоплачений капітал	150 000
6	Нерозподілений прибуток	750 000
7	Банківський кредит терміном на 4 роки з рівномірним погашенням основного боргу, відсотки нараховуються за ставкою 20 % річних на первісну суму кредиту та сплачуються наприкінці кожного року користування кредитом	2 300 000
8	Векселі, видані в рахунок отриманих товарів, робіт, послуг терміном погашення через 1,5 року	500 000

1	2	3
9	Кошти, отримані з бюджету на фінансування реалізації державних програм	555 000
10	Заборгованість зі сплати єдиного соціального внеску	20 000
11	Заборгованість перед постачальниками товарів	648 000
12	Залишкова вартість адміністративних приміщень	1 260 450
13	Довгострокові біологічні активи	350 000
14	Інвестиційна нерухомість	350 000
15	Інвестиції в капітал інших підприємств	500 000
16	Дебіторська заборгованість із терміном погашення більшим ніж 12 календарних місяців	37 000
17	Дебіторська заборгованість	220 000
18	Дебіторська заборгованість за отримані послуги	330 000

Протягом наступного звітної періоду підприємство здійснило такі господарські операції (табл. 6).

Таблиця 6

Господарські операції підприємства у звітному періоді

№ п/п	Зміст операції	Сума, грн
1	Збільшено резервний капітал	25 000
2	Отримано сировину від постачальників	50 000
3	Придбано складські приміщення	750 000
4	Погашено заборгованість перед постачальником	80 000
5	Погашено поточну заборгованість за довгостроковим кредитом	350 000

Складіть бухгалтерський баланс підприємства станом на початок і кінець звітної періоду. Проаналізуйте характер змін у його структурі та їх наслідки для подальшої господарської діяльності підприємства.

Завдання 2.3. На початку звітної періоду новостворюване підприємство організаційно-правової форми власності публічного акціонерного товариства зареєструвало статутний фонд у розмірі 1,5 млн грн пропорційно до кількості засновників, що становить 3 акціонери. Акціонери зробили такі внески в рахунок сплати номінальної вартості заявлених акцій:

внесок 1-го акціонера – приміщення адміністративного призначення вартістю 350 000 грн (термін експлуатації 10 років);

внесок 2-го акціонера – транспортний засіб збутового призначення вартістю 400 000 грн (термін експлуатації 5 років);

внесок 3-го акціонера – товари вартістю 200 000 грн.

Для придбання виробничого обладнання вартістю 150 000 грн (термін корисного використання 5 років) підприємство залучило банківський кредит терміном на 3 роки під 25 % річних із рівномірним погашенням основного боргу, відсотки нараховуються на первісну суму кредиту. Крім того, для запуску виробництва підприємство придбало сировину та матеріали на суму 100 000 грн із ПДВ за рахунок короткострокового кредиту банку під 30 % річних із погашенням основного боргу та відсотків за ним наприкінці року.

Складіть бухгалтерський баланс підприємства на момент реєстрації. Проаналізуйте структуру господарських засобів підприємства та джерел їх фінансування.

Завдання 2.4. Визначте тип змін у структурі бухгалтерського балансу внаслідок таких господарських операцій (табл. 7).

Таблиця 7

Господарські операції підприємства у звітному періоді

№ п/п	Господарська операція	Тип змін (A↑↓; П↑↓)	
		3	4
1	2		
1	Нараховано амортизацію біологічних активів		
2	Отримано послуги		
3	Поповнено резервний капітал		
4	Передано у виробництво сировину та матеріали		
5	Погашено заборгованість перед постачальниками за рахунок овердрафту		
6	Отримано короткостроковий вексель		
7	Отримано компенсацію вартості відвантаженої продукції		
8	Погашено заборгованість із заробітної плати		
9	Придбано права на користування об'єктом інтелектуальної власності		
10	Здійснено фінансові інвестиції терміном до 1 року		
11	Унесено до зареєстрованого капіталу новоствореного підприємства патент на користування об'єктом промислової власності		
12	Отримано негативний фінансовий результат як збиток від операційної діяльності		

1	2	3	4
13	Виплачено заборгованість за дивідендами перед учасниками		
14	Передано підзвітною особою матеріали в рахунок погашення заборгованості		
15	Ухвалено рішення про продаж адміністративної будівлі протягом поточних 12 календарних місяців		
16	Здійснено дооцінку основних засобів		
17	Пролонговано терміни погашення заборгованості за податком на прибуток		
18	Зарезервовано кошти на забезпечення виконання гарантійних зобов'язань		
19	Оприбутковано на склад готову продукцію		
20	Отримано кошти цільового фінансування		
21	Переведено складське приміщення до групи основних засобів, призначених для надання в оперативну оренду		
22	Видано забезпечений короткостроковий вексель		
23	Сплачено вартість устаткування, яке потребує додаткових витрат на доведення до стану готовності для використання у виробничому процесі		
24	Видано кошти підзвітній особі на придбання матеріалів		
25	Безоплатно отримано об'єкт основних засобів		

Завдання 2.5. Визначте тип змін у структурі бухгалтерського балансу внаслідок таких господарських операцій (табл. 8).

Таблиця 8

Господарські операції підприємства у звітному періоді

№ п/п	Господарська операція	Тип змін (A↑↓; П↑↓)	
		3	4
1	2		
1	Нараховано витрати за розрахунково-касове обслуговування банку		
2	Погашено векселі, видані підприємством у попередніх звітних періодах		
3	Реалізовано поточні фінансові інвестиції підприємства		
4	Частково погашено довгостроковий банківський кредит		
5	Застраховано основні засоби підприємства на випадок руйнації		

1	2	3	4
6	Отримано готівку в касу з поточного рахунка		
7	Реалізовано акції,раніше викуплені в учасників		
8	Сформовано резерв сумнівних боргів		
9	Отримано орендні платежі за наступні 6 місяців		
10	Передплачено періодичні видання на рік		
11	Виявлено недостачу на складі готової продукції		
12	Погашено відстрочені податкові зобов'язання		
13	Здійснено уцінку основних засобів підприємства		
14	Виставлено претензію постачальникам		
15	Отримано передплату за товари		
16	Забраковано продукцію покупцем і повернуто підприємству		
17	Нараховано відсотки за довгостроковим банківським кредитом		
18	Передано матеріали на виготовлення напівфабрикатів		
19	Витрачено кошти цільового фінансування		
20	Нараховано заробітну плату працівникам основного виробництва		
21	Отримано внесок у зареєстрований капітал підприємства у формі багаторічних насаджень		
22	Викуплено акції в учасників суб'єкта господарювання		
23	Отримано позитивний фінансовий результат		
24	Пролонговано терміни погашення поточної дебіторської заборгованості на 1,5 року		
25	Придбано ліцензію на здійснення торгівельної діяльності тютюновими виробами		

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Завдання 3.1. Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку та заповніть табл. 9 за наведеними господарськими операціями:

1. Дебіторська заборгованість на початок звітного періоду становить 25 000 грн.
2. Відвантажено продукцію вітчизняним покупцям на суму 175 000 грн.
3. Виставлено претензію через брак продукції на суму 50 000 грн.
4. Отримано товари від вітчизняних постачальників на суму 85 000 грн.
5. Отримано короткостроковий вексель на суму 125 000 грн.

Бухгалтерський рахунок

Рахунок 361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо		
Обороти		
Вихідне сальдо		

Завдання 3.2. Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку та заповніть табл. 10 за наведеними господарськими операціями:

1. Кредиторська заборгованість на початок звітної періоду становить 55 000 грн.
2. Оприбутковано сировини та матеріалів на суму 235 000 грн.
3. Виявлено недостачу на суму 35 000 грн.
4. Реалізовано товарів на суму 55 000 грн.
5. Погашено заборгованість перед постачальниками на суму 50 000 грн.
6. Видано короткостроковий вексель на суму 250 000 грн.

Таблиця 10

Бухгалтерський рахунок

Рахунок 631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо		
Обороти		
Вихідне сальдо		

Завдання 3.3. Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку та заповніть табл. 11 за наведеними господарськими операціями:

1. Залишок коштів на поточному рахунку в банку на початок звітного періоду становить 355 000 грн.

2. Отримано компенсацію вартості реалізованої продукції від покупців на суму 350 000 грн.

3. Видано короткостроковий вексель номіналом 50 000 грн.

4. Видано готівки на суму 55 000 грн.

5. Погашено заборгованість перед постачальниками на суму 50 000 грн.

6. Погашено короткостроковий вексель на суму 50 000 грн.

Таблиця 11

Бухгалтерський рахунок

Рахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо		
Обороти		
Вихідне сальдо		

Завдання 3.4. Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку та заповніть табл. 12 за наведеними господарськими операціями:

1. Початковий залишок у касі підприємства становив 150 000 грн.

2. Отримано з банку протягом місяця готівкою 50 000 грн.

3. Отримано оплату продукції від покупців товарів 100 000 грн.

4. Видано коштів підзвітним особам 5 000 грн.

5. Оприбутковано товарів від підзвітних осіб на суму 5 000 грн.

6. Здано в банк для зарахування на поточний рахунок 90 000 грн.

Бухгалтерський рахунок

Рахунок 301 "Готівка в національній валюті"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо		
Обороти		
Вихідне сальдо		

Завдання 3.5. Обчисліть кінцеве сальдо бухгалтерського рахунку та заповніть табл. 13 за наведеними господарськими операціями:

1. Податкове зобов'язання на початок звітного періоду становило 255 000 грн.

2. Вартість відвантаженої у звітному періоді продукції становить 1200 000 грн із ПДВ.

3. Придбано сировини та матеріалів у звітному періоді на суму 850 000 грн із ПДВ.

4. Списано податкового зобов'язання підприємства через надмірну сплату податку в попередньому звітному періоді на суму 25 000 грн.

5. Виставлено штрафних санкцій підприємству за помилки під час складання податкової звітності на суму 50 000 грн.

Бухгалтерський рахунок

Рахунок 641 "Розрахунки з податків"		
	Дебет	Кредит
Вхідне сальдо		
Обороти		
Вихідне сальдо		

Тема 4. Оцінювання та калькуляція

Завдання 4.1. Сезонний характер збуту основної продукції поліграфічного підприємства (пивної етикетки) передбачає завантаження виробничих потужностей у весняно-літній сезон на 95% та простої обладнання в осінньо-зимовий період.

З метою мінімізації недоотримання поліграфічним підприємством доходу його керівництво розглядає проект із надання друкарських послуг стороннім організаціям у період спаду попиту на основну продукцію.

Середня вартість машино-години друкарського обладнання на ринку становить 600 грн із ПДВ. Задля обґрунтування управлінського рішення про доцільності здійснення даної діяльності виникла необхідність калькулювання вартості машино-години друкарського обладнання поліграфічного підприємства. Структура витрат підприємства на утримання верстата офсетного друку така:

амортизаційні відрахування становлять 150 000 грн щомісяця;

вартість технічного огляду верстата підрядною організацією – 25 000 грн із ПДВ щомісяця;

потужність верстата – 120 кВт/год, зважаючи на вартість електроенергії для юридичних осіб – 0,76 грн із ПДВ;

вартість хімічних засобів для підтримання верстата в належному стані – 43 500 грн із ПДВ щомісяця;

вартість маловартісних швидкозношуваних предметів (МШП) для підтримання верстата в належному стані (рукавиці, змішувальні ванни, відра, спецодяг тощо) – 3 000 грн із ПДВ щомісяця;

вартість витратних комплектуючих – 550 грн із ПДВ на годину;

вартість послуг із вивезення сміття – 2 500 грн із ПДВ щомісяця;

вартість послуг із водовідведення та каналізації – 5 000 грн із ПДВ щомісяця;

вартість послуг з утилізації шкідливих відходів – 11 500 грн із ПДВ щомісяця;

заробітна плата друкаря на місяць – 8 000 грн;

заробітна плата помічника друкаря на місяць – 3 000 грн.

Паспортна виробнича потужність друкарського верстата становить 600 годин на місяць.

Обґрунтуйте доцільність надання поліграфічним підприємством друкарських послуг.

Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

Завдання 5.1. На поліграфічному підприємстві проводиться щоквартальна інвентаризація товарно-матеріальних цінностей на складі. Комісія під керівництвом головного бухгалтера у складі начальника складу, комірників, представників відділу маркетингу, фінансово-економічного підрозділу та начальника служби безпеки підприємства перевірила складську номенклатура товарно-матеріальних цінностей та на дала такі результати інвентаризації (табл. 14).

Таблиця 14

Результати інвентаризації товарно-матеріальних цінностей підприємства

№ п/п	Група товарно-матеріальних цінностей	Найменування	Характеристика	Одиниця вимірювання	Ціна складська	Кількість	
						облікова	фактична
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Папір дизайнерський	БУМ, CONSTELLATION 70×100	90	аркуш	5,4088	1 113,00	1 111,00
2	Папір дизайнерський	БУМ, CONSTELLATION 70×100	115	аркуш	7,1167	1 037,00	1 020,00
3	Папір дизайнерський	БУМ, DALI BIANCO 72×101	100	аркуш	2,3565	3 327,00	3 320,00
4	Папір дизайнерський	БУМ, ELEFANTEN 70×100 № 10	110	аркуш	0,2591	11,00	11,00
5	Папір дизайнерський	БУМ, SIRIO PEARL GOAL 72×102	125	аркуш	7,6124	770,00	755,00
6	Папір дизайнерський	БУМ, SIRIO PEARL PLAT 72×102	125	аркуш	6,0000	2 492,00	2 492,00
7	Папір крейдований	МЕЛ, БУМ, MAGNO STAR 70×100	250	аркуш	1,8079	287,00	290,00
8	Папір крейдований	МЕЛ, БУМ, FINESSE Ф, 70 см	80	кг	0,2563	80,00	70,00
9	Папір крейдований	МЕЛ, БУМ, MAGNO SATIN 64×90	250	аркуш	1,2483	1 508,00	1 500,00
10	Папір крейдований	МЕЛ, БУМ, SNOW EAGLE 64×90	128	аркуш	0,6882	1 040,00	1 140,00
11	Папір офсетний	ОФС, БУМ, Ф, 84 см	60	кг	8,9858	50,40	51,40
12	Папір офсетний	ОФС, БУМ, Ф, 4 см	80	кг	8,7550	570,00	520,00
13	Папір офсетний	ОФС, БУМ, MULT 29,7×42 БЕЖ,	80	аркуш	0,0050	426,00	1 560,00
14	Допоміжні матеріали	ПРОТИВООТМ, ПОР, МЕД-30-40 мкм		кг	49,4500	30,00	120,00
15	Допоміжні матеріали	ПАСТА PASTAPUR		кг	49,3300	11,00	11,00
16	Допоміжні матеріали	ГЕЛЬ DELTA		шт.	29,6000	7,00	25,00
17	Допоміжні матеріали	СКОТЧ МОНТАЖНЫЙ		шт.	7,7200	10,00	5,00
18	Допоміжні матеріали	ЭЛЕКТРОКАРТОН 0,5 мм		кг	27,5831	83,00	65,00
19	Запчастини	SM102 ВАЛ ОБРЕЗ. 65×1040	336	шт.	1 020,00	2,00	1,00
20	Запчастини	SM102 КНОПКА	674	шт.	156,59	2,00	2,00
21	Запчастини	SM72 ВАЛ ОБРЕЗ. 84×108×760		шт.	1 206,00	1,00	
22	Запчастини	ДЕРЖАТЕЛЬ ШТАНГ В СБОРЕ	854	шт.	150,0000	2,00	2,00

Закінчення табл. 14

1	2	3	4	5	6	7	8
23	Картон	КАРТ, TAMBRITE 90×75	235	аркуш	1,9402	400,00	400,00
24	Картон	КАРТ, NEXTRA BOARD 64×90	300	аркуш	2,0450	255,00	255,00
25	Фарби	КР, ТЕМПО ПРОЦЕСС BLUE		кг	97,2856	57,50	55,00
26	Фарби	КР, ФОЛЬГ, ТЕМПО ВИОЛЕТ		кг	203,0587	30,00	28,00
27	Фарби	КР, ФОЛЬГ, ТЕМПО 072		кг	188,2862	130,00	250,00
28	МШП	ЭЛ, СУШ,Д/РУК		шт.	357,0800	2,00	1,00
29	МШП	ОГНЕТУШИТЕЛЬ ОУ-5 (ВВК-3,5)		шт.	214,5000	2,00	2,00
30	МШП	КУРТКА ЗИМНЯЯ		шт.	155,0000	2,00	1,00
31	Будматеріали	ФРЕЦ ПОТОЛОК		пог. м	3,2500	18,00	15,00
32	Будматеріали	ТРУБА ВГП 25×3,2		пог. м	4,4375	24,00	22,00
33	Будматеріали	ЛИСТ 4×1000×2000		кг	1,6000	86,00	85,00
34	Будматеріали	ЛИСТ 5×1000×2000		кг	2,4039	230,00	200,00
35	Будматеріали	БАЛКА N10		т	2 481,55	0,14	0,11
36	Пакувальні матеріали	ПЛЕНКА DECOTERM 400		рул.	436,633	13,00	15,00
37	Пакувальні матеріали	ПЛЕНКА СТРЕЙЧ		шт.	28,6167	193,00	190,00
38	Пакувальні матеріали	СКОТЧ УПАКОВОЧНЫЙ		шт.	4,0674	428,00	430,00
39	Флексопапір	С, Б, HERMA 62G/ИТРАКО/	255	кв. м	3,8141	102,00	50 пог. м
40	Флексопапір	С, Б, HERMA 62D/ИТРАКО/	105	кв. м	3,4325	1 630,00	1000 пог. м
41	Флексопапір	С, Б, HERMA 62D/ИТРАКО/	115	кв. м	3,6417	920,00	500 пог. м
42	Флексоплівка	СП, РР 7652 Р6 С30/ИТРАКО/	155	кв. м	4,4537	93,00	40 пог. м
43	Флексоплівка	СП, РР 7652 Р6 С30/ИТРАКО/	175	кв. м	7,9903	35,00	20 пог. м
44	Флексоплівка	СП, РР 7652 Р6 С30/ИТРАКО/	184	кв. м	5,8054	55,20	100 пог. м
45	Фольга "золото"	ФОЛЬГА ДИФ, ЗОЛ, КНВ1	136	кв. м	6,7778	503,20	400 пог. м
46	Фольга "золото"	ФОЛЬГА ДИФ, ЗОЛ, КНВ1	144	кв. м	5,4809	288,00	150 пог. м
47	Фольга "золото"	ФОЛЬГА ДИФ, ЗОЛ, КНВ1	160	кв. м	1,7450	280,00	200 пог. м
48	Фольга "срібло"	ФОЛЬГА ДИФР, СЕРЕБРО/ФЛ/	150	кв. м	6,2485	1 193,25	850 пог. м
49	Фольга "срібло"	ФОЛЬГА ДИФР, СЕРЕБРО/ФЛ/	165	кв. м	6,7864	1 122,00	770 пог. м
50	Фольга "срібло"	ФОЛЬГА ДИФР, СЕРЕБРО/ФЛ/	170	кв. м	2,3094	442,00	100 пог. м

Матеріально відповідальними на складі за групами товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) є такі особи (табл. 15).

Таблиця 15

Матеріально відповідальні особи за окремими групами ТМЦ

№ п/п	Група ТМЦ	Матеріально-відповідальна особа (прізвище, ініціали)
1	2	3
1	Папір дизайнерський	Іванов І. І.
2	Папір крейдований	Іванов І. І.
3	Папір офсетний	Іванов І. І.
4	Допоміжні матеріали	Петров П. П.

1	2	3
5	Запчастини	Петров П. П.
6	Картон	Іванов І. І.
7	Фарби	Іванов І. І.
8	МШП	Петров П. П.
9	Будматеріали	Сидоров С. С.
10	Пакувальні матеріали	Петров П. П.
11	Флексопапір	Мороз М. М.
12	Флексоплівка	Мороз М. М.
13	Фольга "золото"	Мороз М. М.
14	Фольга "срібло"	Мороз М. М.

На підставі наведених даних визначте облікову та фактичну кількість товарно-матеріальних цінностей на складі поліграфічного підприємства у вартісному виразі, установіть їх нестачу/надлишок за групами ТМЦ. Визначте обсяги відповідальності матеріально відповідальних осіб та застосовувані до них санкції у зв'язку з невідповідністю облікових і фактичних даних про наявність та рух товарно-матеріальних цінностей на складі.

Змістовий модуль 2.

Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства

Тема 6. Облік необоротних активів

6.1. Облік нематеріальних активів

Завдання 6.1.1. Ювелірна компанія, платник ПДВ, із метою дозвольного забезпечення перспективної діяльності придбала в обмін на гроші:

1) ліцензію на виготовлення виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння терміном на 5 років вартістю 5 000 грн;

2) ліцензію на торгівлю виробами з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння терміном на 1 рік вартістю 1 200 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку ювелірної компанії.

Завдання 6.1.2. Виробниче підприємство, платник ПДВ, безоплатно отримало програмне забезпечення для відділу маркетингу, призначене для автоматизації оформлення заявок для участі в електронній торгівлі продукцією підприємства. Справедлива вартість програмного продукту на момент його отримання становила 2 000 грн. Очікувана тривалість періоду корисного використання нематеріального активу становить 5 років. Метод нарахування амортизації нематеріального активу обрано прямо-лінійний.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.1.3. Добувна компанія, платник ПДВ, отримала грант на ведення геологорозвідувальних робіт, умовами якого є придбання інноваційної технології ведення розвідки як напрям удосконалення виробничої діяльності суб'єкта господарювання.

Справедлива вартість технології на момент її отримання становила 25 000 грн без ПДВ. Очікувані терміни корисної експлуатації нематеріального активу становлять 5 років, прийнято прямолінійний метод нарахування амортизації технології.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.1.4. Виробничий холдинг, платник ПДВ, здійснює проектування, конструювання та випробування моделі новітнього високоінтелектуального обладнання перед його комерційним виробництвом. У процесі створення, виробництва та підготовки моделі до використання за призначенням суб'єкт господарювання зазнав таких витрат: вартість використаних у процесі створення інноваційного обладнання матеріалів становить 130 000 грн; послуги аутсорсингу – 15 000 грн із ПДВ; оплата праці робітників холдингу, задіяних у створенні обладнання, – 50 000 грн; вартість реєстрації юридичного права на інноваційне обладнання – 5 000 грн; вартість освітлення, опалення та утримання в належному стані виробничих приміщень, де виконувалися роботи, – 35 000 грн; оплата праці загальногосподарського персоналу, задіяного в адмініструванні процесу виробництва інноваційного обладнання, – 10 000 грн; навчання працівників роботи на новоствореному високоінтелектуальному обладнанні – 100 000 грн. У результаті випробувань холдинг дістав готову для запуску

в серійне виробництво модель інноваційного обладнання, що за критеріями визнання активів відповідає вимогам її визнання як матеріального активу виробничого холдингу.

Визначте первісну вартість нематеріального активу виробничого холдингу та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.1.5. Виробниче підприємство, платник ПДВ, отримало від інвестора патент на виробництво інноваційної продукції балансовою вартістю 4 000 грн в обмін на 2 000 привілейованих акцій. Номінальна вартість корпоративних прав виробничого підприємства становила 1 грн, їх ринковий курс на момент отримання патенту був таким: а) 100 %; б) 200 %.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

6.2. Облік незавершених капітальних інвестицій

Завдання 6.2.1. Керівництвом виробничої компанії, платника ПДВ, ухвалено рішення про будівництво додаткового складського приміщення власними силами. Для виконання даного завдання було виконано такі господарські операції:

придбано будівельних матеріалів на суму 270 000 грн;

отримано проектні послуги підрядників вартістю 4 500 грн;

використано придбані будівельні матеріали;

використано раніше придбані на господарські цілі матеріали загальною вартістю 4 200 грн;

нараховано заробітну плату працівникам будівельної бригади в розмірі 9 000 грн;

отримано послуги з вивезення будівельного сміття на суму 3 000 грн із ПДВ;

отримано послуги експлуатації будівельних машин і механізмів вартістю 15 000 грн із ПДВ.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку за умов, якщо наприкінці звітнього періоду було ухвалено рішення:

а) про замороження та продаж об'єкта незавершеного будівництва за ринковою вартістю 600 000 грн. Витрати за угодою купівлі-продажу становили 1 000 грн;

б) введення в експлуатацію об'єкта незавершеного будівництва виходячи з корисного терміну експлуатації, що становить 10 років.

6.3. Облік основних засобів

Завдання 6.3.1. Консалтингова фірма, платник ПДВ, придбала офісні меблі вартістю 18 000 грн із ПДВ, крім того, було сплачено вартість доставки підрядником у розмірі 600 грн із ПДВ та витрати на оплату праці за складання та встановлення меблів працівниками фірми на суму 300 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку консалтингової фірми.

Завдання 6.3.2. Виробнича компанія, платник ПДВ, у процесі створення виробничого обладнання господарським способом зазнала таких витрат: на раніше придбані запасні частини – 12 500 грн; придбані комплектуючі вузли – 24 000 із ПДВ; оплата праці задіяного у виготовленні обладнання виробничого персоналу – 3 500 грн; послуги сторонніх організацій із конструювання та інжинірингу – 7 500 грн із ПДВ; утримання в належному для виготовлення обладнання стані виробничих приміщень – 15 000 грн; амортизація устаткування, задіяного у виробництві, – 4 500 грн; вартість послуг із прокату додаткових інструментів – 3 000 грн із ПДВ; компенсація вартості кредитних коштів, залучених компанією для придбання необхідних комплектуючих для новоствореного обладнання, – 1 000 грн; вартість матеріалів, витрачених на пусконаладжувальні роботи, – 2 500 грн та оплата праці за монтаж перед запуском обладнання – 5 000 грн. Після завершення монтажних і пусконаладжувальних робіт обладнання було введено в експлуатацію.

Визначте первісну вартість новоствореного об'єкта основних засобів та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.3.3. Транспортна компанія, платник ПДВ, отримала на безоплатній основі транспортний засіб, ринкова вартість якого становила на момент отримання 175 000 грн. Витрати реципієнта на державну реєстрацію автомобіля становили 8 000 грн, на його доукомплектацію обладнанням із відеофіксації та маршрутизування – 3 000 грн із ПДВ,

на заправлення автомобіля топливом для його доставки до місця технічного огляду працівниками ДАІ МВС України – 800 грн.

Визначте первісну вартість новоствореного об'єкта основних засобів та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку транспортної компанії.

Завдання 6.3.4. У процесі заснування суб'єкта господарювання організаційно-правової форми власності "публічне акціонерне товариство", платника ПДВ, загальними зборами акціонерів було затверджено формування статутного фонду в розмірі 1 500 000 грн. За згодою засновників одним із учасників новоствореної корпорації до статутного капіталу було внесено складське приміщення, справедлива вартість якого на момент здійснення господарської операції становила 850 000 грн. Витрати публічного акціонерного товариства на капітальне поліпшення даного об'єкта основних засобів підрядним способом становили 240 000 грн із ПДВ.

Визначте первісну вартість об'єкта основних засобів та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку новоствореного підприємства.

Завдання 6.3.5. На балансі виробничого підприємства, платника ПДВ, знаходиться лінія зі складання побутових електричних чайників первісною вартістю 2 400 000 грн. Накопичена амортизація становить 600 000 грн. У зв'язку з реструктуризацією виробництва суб'єкта господарювання керівництвом підприємства ухвалено рішення:

а) щодо продажу на умовах наступної оплати. Договірна вартість устаткування становить 2 400 000 грн із ПДВ;

б) ліквідації внаслідок його псування. Унаслідок недотримання умов експлуатації устаткування виробнича лінія виведена зі стану придатності до застосування у виробничих цілях. Витрати на оплату праці персоналу, задіяного в демонтажі устаткування, становили 15 000 грн. Після демонтажу лінії залишилися додаткові запчастини, що можуть бути використані в господарській діяльності підприємства, вартістю 45 000 грн. Створеною на підприємстві комісією з розслідування причин псування устаткування визначено винних осіб, встановлено обсяги збитків у розмірі вартості зіпсованого устаткування, пов'язаних із його ліквідацією витрат, за вирахуванням вартості придатних для експлуатації його частин, а також подано позов до суду про стягнення збитків із винуватців. Рішенням суду задоволено вимоги позивача;

в) безоплатної передачі устаткування до наукового парку для виконання конструкторсько-випробувальних робіт під час науково-технічних досліджень;

г) передачі інвестованому підприємству як внесок до зареєстрованого капіталу за визначеною на момент передачі справедливою вартістю 1 500 000 грн.

Визначте економічну вигоду підприємства від вибуття основного засобу та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

6.4. Облік інвестиційної нерухомості

Завдання 6.4.1. Виробниче підприємство, платник ПДВ, придбало будівлю вартістю 900 тис. грн без ПДВ. Будівлю було введено в експлуатацію та заплановано використовувати її як інвестиційну нерухомість (надавати в оренду). За звітний період нараховано амортизацію в розмірі 45 тис. грн.

Відобразіть зазначені операції на рахунках бухгалтерському обліку.

Завдання 6.4.2. На балансі торговельної компанії у складі основних засобів обліковується будівля. Первісна вартість будівлі становила 1 200 000 грн, за час експлуатації накопичено амортизацію в розмірі 400 000 грн. За рішенням керівництва компанії в подальшому планується надавати будівлю в оренду. У зв'язку з цим об'єкт основних засобів переводиться до складу інвестиційної нерухомості, що обліковується за справедливою вартістю.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку за таких умов:

а) справедлива вартість будівлі на момент зміни характеру її використання становила 900 000 грн (перевищує балансову вартість будівлі);

б) справедлива вартість будівлі на момент зміни характеру її використання становила 600 000 грн (нижча від її балансової вартості).

Завдання 6.4.3. На балансі торговельної компанії у складі основних засобів обліковується будівля. Первісна вартість будівлі становила 2 400 000 грн, за час експлуатації накопичено амортизацію в розмірі 800 000 грн. За рішенням керівництва компанії в подальшому будівлю

планується надавати в оренду. У зв'язку з цим об'єкт основних засобів переводиться до складу інвестиційної нерухомості, що обліковується за первісною вартістю.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.4.4. На балансі торговельної компанії у складі інвестиційної нерухомості обліковується торговельне приміщення. Первісна вартість приміщення становила 600 000 грн, за час експлуатації накопичена амортизація становить 200 000 грн. У зв'язку з розвитком бізнесу керівництвом компанії ухвалено рішення про подальше використання приміщення для операційних цілей.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.4.5. На балансі страхової компанії, платника ПДВ, утримується інвестиційна нерухомість – адміністративна будівля, щодо якої ухвалено рішення про продаж. Договірна вартість інвестиційної нерухомості становить 500 000 грн без ПДВ. На момент продажу первісна вартість будівлі становила 900 000 грн, накопичена за період експлуатації амортизація – 400 000 грн.

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку операції з продажу інвестиційної нерухомості без попередньої підготовки та її здійснення, до того ж витрати на передпродажне поліпшення адміністративної будівлі становитимуть 90 000 грн.

6.5. Облік довгострокових біологічних активів

Завдання 6.5.1. Сільськогосподарське підприємство, платник ПДВ, що спеціалізується на вирощуванні фруктових насаджень, у звітному періоді з метою насадження фруктового саду придбало 100 саджанців плододових дерев, із них: 80 саджанців 1-річних, пора плодоношення яких досягається через 3 роки, за ціною 60 грн із ПДВ; 20 – 5-річних саджанців, що здатні плодоносити, за ціною 90 грн із ПДВ.

Крім того, підприємство садівництва у звітному періоді виростило 50 власних 1-річних саджанців та 20 – 5-річних саджанців за первісною вартістю 35 та 60 грн відповідно.

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку наведені господарські операції.

Завдання 6.5.2. Сільськогосподарське підприємство, що спеціалізується на виноградарстві, виростило 2-річні саджанці винограду. Витрати організації на оплату праці виробничого персоналу становили 7 000 грн, придбання посадкового матеріалу – 600 000 грн із ПДВ, паливо та мастильні матеріали – 1 200 грн, добрива – 300 грн із ПДВ, засоби захисту рослин – 180 грн із ПДВ, ремонт основних засобів виробничого призначення підрядним способом – 3 000 грн із ПДВ. Амортизація основних засобів виробничого призначення становила 2 500 грн. Вирощені саджанці було використано для насадження багаторічного винограду, період плодоношення якого настане через 2 роки та який обліковується за первісною вартістю.

Крім того, у результаті посухи було пошкоджено 10 % плодоносного саду сільськогосподарського підприємства, що у грошовому виразі за оцінками комісії становить 6 000 грн.

Відобразіть зазначені операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 6.5.3. Агропідприємство тваринництва, платник ПДВ, у звітному періоді придбало 2 корови молочної породи з метою зарахування їх до основного стада для вироблення сільськогосподарської продукції – молока та добрива – вартістю 9 000 грн без ПДВ кожна. Витрати на доставку худоби становили 1 800 грн із ПДВ. Після оприбуткування худоби компенсовано її вартість постачальнику та оплачено послуги транспортної компанії з поточного рахунка агрохолдингу.

Також у звітному періоді керівництвом підприємства ухвалено рішення щодо продажу 5 корів м'ясної породи, які утримуються у складі довгострокових біологічних активів, що обліковуються за первісною вартістю, за договірною ціною 8 000 грн із ПДВ за кожною на умовах наступної оплати. Балансова вартість реалізованої худоби становить 35 000 грн, накопичена амортизація – 5 000 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

6.6. Нарахування амортизації основних засобів

Завдання 6.6.1. Промислове підприємство отримало у власність виробничого устаткування за первісною вартістю 1 300 000 грн. Прогнозовані

обсяги виробленої на даному устаткуванні продукції за весь період його експлуатації визначено в розмірі 1 600 000 од. Ліквідаційна вартість устаткування за попередньою оцінкою може становити 130 000 грн (10 % первісної вартості). Очікуваний термін корисного використання становить 5 років.

Визначте розміри амортизаційних відрахувань із даного об'єкта основних засобів за прямолінійним, виробничим та кумулятивним методами, а також методами зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості (подвійного залишку, що зменшується) амортизації основних засобів.

Тема 7. Облік запасів

Завдання 7.1. Виробниче підприємство має у своєму розпорядженні такі товарно-матеріальні цінності:

- 1) сировина та матеріали на основному складі вартістю 120 000 грн;
- 2) товари, передані на комісію, на суму 60 000 грн, включаючи 25 % націнку комісонера на ціну реалізації;
- 3) сировина та матеріали, списані на виробництво, у цеху на суму 35 000 грн;
- 4) придбані в дорозі товари вартістю 60 000 грн із ПДВ;
- 5) товари, утримувані підприємством за договором комісії, вартістю 75 000 грн;
- 6) придбані напівфабрикати вартістю 30 000 грн із ПДВ на складі в постачальника;
- 7) придбані імпорتنі комплектуючі на суму 480 000 грн із ПДВ у митному автомобільному пункті пропуску;
- 8) товари в пункті роздрібної торгівлі підприємства вартістю 240 000 грн;
- 9) матеріали вартістю 250 000 грн, узяті на перероблення (давальницька сировина);
- 10) забраковані внутрішньої службою контролю за якістю підприємства товари на складі за собівартістю 10 000 грн;
- 11) продукція на складі вартістю 150 000 грн, утримувана підприємством за договором відповідального зберігання.

Визначте облікову сутність наведених товарно-матеріальних цінностей, з'ясуйте їх належність до запасів і вкажіть рахунки бухгалтерського обліку, на яких їх доцільно відобразити.

Завдання 7.2. Виробнича компанія, платник ПДВ, передплатила інформаційно-консультаційні послуги консалтингової компанії щодо маркетингового дослідження стану внутрішнього ринку сировини та матеріалів, використовуваних в основному виробництві підприємства, вартістю 18 000 грн із ПДВ. За результатами проведеного дослідження підприємство закупило на умовах наступної оплати необхідні для виробництва матеріали на суму 240 000 грн із ПДВ. Вартість неповоротної тари під матеріалами становила 2 400 грн.

Доставка матеріалів здійснювалась стороннім транспортом вартістю 3 000 грн із ПДВ, витрати на вантажно-розвантажувальні роботи підрядним способом становили 1 800 грн із ПДВ, витрати зі страхування ризиків транспортування вантажу – 6 000 грн.

Під час оприбуткування придбаних матеріалів на склад підприємства матеріально відповідальною особою (комірником) було виявлено нестачу матеріалів на суму 20 000 грн і неповоротної тари – на 50 грн із ПДВ та заявлено претензію постачальнику. За результатами проведеного постачальником розслідування його представники визнали недостачу та компенсували її підприємству шляхом:

- а) списання кредиторської заборгованості на вказану суму;
- б) допоставки матеріалів у кількості виявленої недостачі.

Визначте первісну вартість придбаних матеріалів та відобразіть наведені операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 7.3. Промислове підприємство, платник ПДВ, імпортує із Європи конвеєрне обладнання як комплектуючі для виготовлення поліграфічного устаткування на умовах FAS (франко вздовж борту судна)* за міжнародними правилами тлумачення торговельних термінів "ІНКО-ТЕРМС" Міжнародної торговельної палати, контрактна вартість якого становить €350 000. Договором визначений порт поставки – міжнародний порт Роттердам (Нідерланди), а також умови поетапної оплати вартості обладнання – 50 % до поставки, 50 % за фактом отримання комплектуючих.

За умовами договору поставки витрати на передпродажну перевірку та пакування комплектуючих продавцем становлять €3 000, вартість страхування ризиків транспортування вантажу до порту поставки – €5 000, вартість розвантажувальних робіт у порту – €15 000.

Вартість послуг завантаження вантажу портовими кранами становить €20 000. Фрахт за перевезення товару до погодженого українського порту, де здійснюватиметься митне оформлення вантажу, – €45 000.

Митне очищення вантажу передбачає: сплату ввізного мита за ставкою 5%, акцизного збору – за ставкою 3,5 %, оформлення сертифікату відповідності імпортованого обладнання вимогам країни-імпортера вартістю 2 200 грн, а також створення паспорта вантажу – 900 грн. Індикативна вартість імпортованого обладнання становить €500 000. Вартість послуг митного брокера – €250. Установлений Національним банком України обмінний курс гривні до євро на момент операції купівлі-продажу становив 11 грн за євро.

Вартість послуг із доставки вантажу із зони митного контролю на територію підприємства, а також розвантаження комплектуючих підприємством становили 30 000 грн із ПДВ.

Визначте первісну вартість комплектуючих, відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку промислового підприємства.

* **FAS** (франко вздовж борту судна) – означає, що продавець доставляє товар у зазначений порт поставки та розміщує його вздовж борту судна на причалі або на ліхтерах. Після виконання цих умов усіх витрат і ризиків втрати чи пошкодження товару, подальших витрат, пов'язаних із перевезенням товару, його оформленням, сплатою мита, податків та інших зборів тощо повинен зазнати покупець. Цей термін може застосовуватися тільки в разі перевезення морським або внутрішнім водним транспортом.

Завдання 7.4. Торговельне підприємство "ПромАгро" здійснює доставку товарів стороннім транспортом та облік транспортно-заготівельних витрат із придбання товарів (витрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи та транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів) ведеться на окремому субрахунку. За рішенням підприємства було введено новий субрахунок для ведення обліку цих витрат – 289 "Транспортно-заготівельні витрати з придбання товарів".

На звітну дату в бухгалтерському обліку містяться такі дані щодо руху товарів на підприємстві (табл. 16).

Дані про рух товарів на складі підприємства

Показник	Вартість товарів, тис. грн (рахунок 281)	Транспортно-заготівельні витрати, тис. грн (рахунок 289)
Залишок на початок місяця	100	15
Надійшло за місяць	400	65
Вибуло за місяць всього	450	
У тому числі		
реалізовано	440	
виявлено нестачу товарів	10	
Залишок на кінець місяця	50	

Вартість запасів і транспортно-заготівельні витрати вказані без ПДВ. Товар придбаний у кредит.

Розподіліть транспортно-заготівельні витрати методом середнього відсотка та відобразіть господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 7.5. У процесі господарської діяльності виробничого об'єднання, платника ПДВ, здійснено такі господарські операції:

1) виявлено за результатами інвентаризації товарно-матеріальних цінностей надлишок запасів сировини та матеріалів загальною вартістю 13 500 грн та оприбутковано на склад підприємства;

2) забраковано відділом внутрішнього контролю за якістю підприємства продукцію собівартістю 56 000 грн;

3) оприбутковано відходів основного виробництва на суму 18 000 грн, що планується реалізувати сторонній організації;

4) оприбутковано забраковану продукцію на склад із метою подальшої реалізації зі знижкою;

5) реалізовано вітчизняним покупцям браковану продукцію на суму 78 000 грн;

6) оприбутковано на склад готову продукцію собівартістю 256 000 грн;

7) реалізовано готової продукції на експорт на умовах наступної оплати загальною вартістю \$18 200. Обмінний курс НБУ на момент відвантаження продукції – 18,3 UAH/\$, на момент оплати – 18,5 UAH/\$;

8) видано сировини та матеріалів на виробництво основної продукції підприємства загальною вартістю 35 500 грн;

9) видано секретарю папір для принтера на суму 60 грн;

10) безоплатно передано іншому підприємств готову продукцію загальною вартістю 60 000 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку виробничого об'єднання.

Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Завдання 8.1. Підприємство, платник ПДВ, реалізувало на умовах наступної оплати готової продукції в Україні на суму 270 000 грн, на експорт на суму \$50 000 (курс НБУ на момент здійснення операцій із відвантаження продукції та її оплати становив 11,78 UAH/\$). Крім того, в Україні було відвантажено товарів загальною вартістю 125 000 грн та надано послуг на суму 35 000 грн. Собівартість реалізованої продукції, товарів, послуг становить 45 % їх вартості без ПДВ. Оплата вартості продукції покупцями здійснена в безготівковій формі, вартість товарів компенсовано готівкою, погашення заборгованості дебіторів за отримані послуги здійснено шляхом взаєморозрахунку.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку підприємства.

Завдання 8.2. Виробничим холдингом, платником ПДВ, 20.06.2014 р. реалізовано товар собівартістю 80 000 грн за справедливою вартістю 120 000 грн із ПДВ. Відсотковий вексель номіналом 120 000 грн на 60 днів під 12 % річних було отримано 01.07.2014 р.

Визначте суму відсотків, відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку виробничого холдингу.

Завдання 8.3. Виробниче підприємство, платник ПДВ, 01.09.2014 р. отримало безвідсотковий вексель на суму 5 000 грн терміном на 3 місяці в рахунок оплати за реалізований на умовах комерційного кредиту товар на суму 4 460 грн. Плата за пролонгацію платежу, що становить 450 грн без ПДВ, включена до вартості векселя. Вексель був погашений 30.10.2014 р.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку виробничого підприємства.

Завдання 8.4. Касир підприємства отримав готівку на виплату заробітної плати виробничому персоналу на суму 150 000 грн. Під час отримання готівки в банку касир її не перерахував. У процесі видачі заробітної плати працівникам касир виявив нестачу купюри номіналом 500 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 8.5. У зв'язку з нестабільністю курсу національної грошової одиниці виробниче підприємство провело інвентаризацію дебіторської заборгованості у гривні та визначило ознаки ризику її неповернення окремими боржниками. Для відшкодування можливих утрат підприємства внаслідок непогашення заборгованості його дебіторами ухвалено рішення про створення резерву сумнівних боргів на основі вивчення платоспроможності окремих дебіторів.

У процесі вивчення платіжної дисципліни покупців підприємства стало відомо, що стосовно одного з боржників підприємства відкрито судове провадження про визнання його банкрутом. Заборгованість даного дебітора визнана в розмірі номінальної вартості векселя – 60 000 грн, отриманого за реалізовану продукцію. Сукупна дебіторська заборгованість підприємства на момент реалізації становила 350 000 грн за результатами судового розгляду справи про банкрутство дебітора підприємства визнано неплатоспроможним.

Визначте чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості підприємства до моменту списання безнадійної заборгованості з його активів. Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 9. Облік фінансових інвестицій

Завдання 9.1. З метою отримання спекулятивного доходу фінансова компанія 17.03.2014 р. придбала 100 облігацій виробничого підприємства номіналом 100 грн із 10 % річних шляхом передачі товарів: балансова вартість – 8 000 грн, справедлива – 12 000 грн. 24.03.2014 р. фінансова

компанія придбала за гроші цінні папери торговельного підприємства з метою отримання доходів від їх утримання:

корпоративні права – 200 шт. номіналом 10 грн, ринковий курс 150 %. Частка придбаних інвестором корпоративних прав у загальному статутному фонді інвестованого підприємства становить 1,5 %;

облігації – 100 шт. номінал – 100 грн, ринковий курс 97 %.

Послуги брокера на фондовій біржі становили 1 000 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку та визначте вартість довгострокових і поточних фінансових інвестицій фінансової компанії за результатами господарської діяльності.

Завдання 9.2. Корпоративний інститут спільного інвестування 20.02.2014 р. придбав за гроші прості акції підприємства "Альфа" в кількості 200 шт. по 2,00 грн та прості акції підприємства "Бета" в кількості 2 000 шт. по 2,50 грн. Послуги брокера становили 100 грн. Ринкова вартість акцій підприємства "Бета" 30.04.2014 р. зменшилась на 0,50 грн. 02.05.2014 р. було реалізовано акції підприємства "Альфа" за ціною 2,20 грн та акції підприємства "Бета" за ціною 2,10 грн за одиницю.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку корпоративного інституту спільного інвестування.

Завдання 9.3. Компанія "Терра" придбала 1 000 000 акцій компанії "Траст-Капітал" за справедливою вартістю 5 000 000 грн (5 грн кожна) в обмін на власні акції, що становить 55 % акцій в обігу "Траст-Капітал". Для здійснення фінансової інвестиції керівництво компанії "Терра" ухвалило рішення про додаткову емісію 1 000 000 акцій. Компанія "Терра" обмінює свої акції на акції компанії "Траст-Капітал" у пропорції 1:1. Номінальна вартість випущених акцій компанії "Терра" становить 3 грн.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 9.4. Компанія "Фенікс" 02.01.2011 р. придбала облігації фірми, відносини з якою не передбачають наявності контролю, номінальною вартістю 1 000 000 грн із річною фіксованою ставкою 10 % із метою їх утримання до погашення. Ціна придбання – 900 000 грн. Облігації були випущені з терміном погашення через 4 роки. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року.

Облігації, що утримуються підприємством до погашення, відображаються на дату балансу за амортизованою собівартістю.

Обчисліть амортизацію дисконту за інвестиціями в облігації протягом періоду їх утримання та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 9.5. Підприємство "Кава" 02.01.2011 р. придбало облігації номінальною вартістю 100 000 грн із річною фіксованою ставкою 15 % з метою утримання до погашення. Ціна придбання – 109 000 грн. Облігації були випущені з терміном погашення через 3 роки. Виплата відсотків здійснюється щорічно в кінці року.

Обчисліть амортизацію премії за інвестиціями в облігації протягом періоду їх утримання та відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 10. Облік власного капіталу

Завдання 10.1. На початок звітнього періоду власний капітал ПАТ SWIT складався зі статутного капіталу, сформованого зі 100 000 акцій номіналом 1 грн.

У звітньому періоді підприємство здійснило додаткову емісію корпоративних прав у кількості 200 000 акцій без зміни номінальної вартості. За результатами публічного розміщення акцій було здійснено підписку на 200 000 акцій за ціною 1,5 грн та сплачено 50 % їх вартості. Послуги андеррайтера становили 1,5 % від ринкової вартості розміщених акцій.

У звітньому періоді один із учасників ПАТ SWIT вийшов зі складу акціонерів шляхом продажу 10 000 акцій підприємству за ціною 1,2 грн за акцію через фінансового посередника, вартість послуг якого становила 5 000 грн.

Також у звітньому періоді ПАТ SWIT здійснило дооцінку основних засобів на суму 246 000 грн та отримало на безоплатній основі транспортний засіб від одного з учасників справедливою вартістю 175 000 грн.

Крім того, підприємство отримало прибуток у розмірі 450 000 грн, 5 % якого було спрямовано на формування резервного капіталу підприємства.

Визначте структуру власного капіталу ПАТ SWIT станом на кінець звітнього періоду.

Завдання 10.2. На початок звітнього періоду структура власного капіталу виробничого холдингу мала такий вигляд (табл. 17).

**Структура власного капіталу підприємства
на початок звітної періоду**

Елемент власного капіталу	Сума, грн
Зареєстрований (пайовий) капітал	500 000
Капітал у дооцінках	46 000
Додатковий капітал	20 500
Резервний капітал	500
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(27 500)
Неоплачений капітал	–
Вилучений капітал	–
Усього	539 500

Протягом звітної періоду підприємство здійснило такі господарські операції:

один із акціонерів, частка якого становила 7% статутного фонду, вийшов зі складу учасників виробничого холдингу;

отримано позитивний фінансовий результат у розмірі 136 700 грн;

здійснено відрахування до резервного фонду в розмірі 5 % чистого прибутку;

виплачено дивіденди учасникам у розмірі 25 000 грн;

проведено додаткову емісію привілейованих акцій у кількості 15 000 одиниць номіналом 50 грн із фіксованою дохідністю 25 %. Користуючись правом пріоритетного викупу акцій, чинні акціонери викупили 5 000 акцій холдингу за ціною 60 грн за акцію та повністю погасили їх вартість. Залишок випущених акцій було реалізовано шляхом публічного розміщення корпоративних прав. Ринковий курс акцій становив 150 %, у звітному періоді було сплачено 80 % вартості акцій. Послуги андерайтера становили 20 500 грн;

унаслідок падіння цін на нерухомість було здійснено уцінку основних засобів підприємства на суму 23 000 грн.

Визначте структуру власного капіталу виробничого холдингу станом на кінець звітної періоду та проаналізуйте наслідки його реструктуризації для підприємства.

Завдання 10.3. Власний капітал виробничої компанії складався зі статутного фонду в розмірі 1 000 000 грн. На засіданні зборів акціонерів

ухвалено рішення про збільшення статутного фонду публічного акціонерного товариства шляхом емісії та публічного розміщення 1 000 000 акцій номіналом 1,5 грн. За результатами розміщення акцій було здійснено підписку на весь обсяг емісії, ринковий курс акцій становив 133 %. Структура власності придбаних акцій додаткової емісії така:

1. Дубілет Олександр Валерійович викупив 300 000 акцій в обмін на 500 000 облігацій, ринкова вартість яких становила 700 000 грн;

2. Розенфлянц Раїса Мойсеївна викупила 250 000 акцій та на момент реєстрації збільшення статутного фонду ПАТ оплатила грошима 30 % їх вартості;

3. ПрАТ "Українсько-Польське спільне підприємство "Упекс" викупило 250 000 акцій шляхом зарахування заборгованості за облігаціями в розмірі 450 000 грн, залишок непогашеної заборгованості за акціями учасник погасив грошима;

4. Гиршфельд Анатолій Моисейович викупив 200 000 акцій шляхом зарахування заборгованості підприємства перед учасником за дивідендами в розмірі 150 000 грн у рахунок погашення вартості викуплених акцій додаткової емісії. Залишок заборгованості учасник планує погасити за рахунок нарахованих у майбутніх звітних періодах дивідендів.

Відобразіть наведені господарські операції в обліку. Визначте структуру власного капіталу підприємства на кінець звітного періоду.

Завдання 10.4 (продовження завдання 10.3). У звітному періоді виробнича компанія здійснила такі фінансові операції:

один із акціонерів, частка у статутному фонді якого становила 150 000 грн, вийшов зі складу учасників ПАТ шляхом продажу акцій підприємству за номіналом. 50 % викуплених акцій було реалізовано за номіналом, інші 50 % акцій – анульовано;

одним із акціонерів на безоплатній основі передано підприємству виробниче устаткування, ринкова вартість якого становила 350 000 грн (рішення про збільшення уставного фонду не ухвалювалось);

інший учасник передав як внесок у статутний фонд складське приміщення ринковою вартістю 1,2 млн грн. Ринковий курс акцій на момент передачі необоротного активу становив 100 %;

отримано чистий прибуток у розмірі 250 000 грн;

здійснено відрахування до резервного фонду в розмірі 5 % чистого прибутку;

ухвалено рішення про виплату дивідендів учасникам у розмірі 25 000 грн;

нерозподілений прибуток у розмірі 200 000 грн спрямовано на збільшення статутного фонду підприємства;

унаслідок зростання цін на нерухомість було здійснено дооцінку основних засобів підприємства на суму 30 000 грн.

Відобразіть наведені господарські операції в обліку. Визначте структуру власного капіталу підприємства на кінець звітного періоду.

Завдання 10.5. З метою підвищення корпоративної відповідальності працівників виробничої компанії її керівництвом паперової фабрики ухвалено рішення про залучення персоналу до складу акціонерів шляхом передачі корпоративних прав суб'єкта господарювання у власність працівників у рахунок погашення заборгованості із заробітної плати. Для даних цілей було здійснено додаткову емісію акцій у кількості 500 000 одиниць номіналом 0,5 грн та їх приватне розміщення серед працівників компанії за номінальною вартістю.

За результатами господарської діяльності корпорації у звітному періоді було отримано прибуток на суму 100 000 грн, частину якого в розмірі 50 000 грн було вирішено спрямувати на виплату дивідендів новим акціонерам компанії.

Відобразіть господарські операції в обліку за умов:

- 1) виплати дивідендів у грошовій формі;
- 2) виплату дивідендів корпоративними правами, раніше викупленими в учасників (таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді компанії, та в результаті збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів).

Тема 11. Облік зобов'язань

Завдання 11.1. У грудні 2014 року на поточний рахунок виробничого підприємства були зараховані кошти за банківським кредитом на суму 3 000 000 грн терміном на 3 роки під 25 % річних із рівномірним погашенням основного боргу та щорічним нарахуванням і сплатою відсотків за кредитом. Відсотки нараховуються на залишок основного боргу. Основний борг та відсотки за ним були погашені позичальником своєчасно.

Обчисліть суми погашення основного боргу та відсотків за кредитом, відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку виробничого підприємства.

Завдання 11.2. Будівельна компанія "Екополіс" 02.01.2014 р. придбала у виробника будівельних матеріалів ТОВ "Бауміт" товари на загальну суму 24 000 грн. ТОВ "Бауміт" 01.02.2014 р. погодилось прийняти від компанії "Екополіс" простий вексель на суму 24 000 грн під 48 % річних із терміном погашення 31.05.2014 р. Заборгованість за векселем була погашена своєчасно.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку будівельної компанії "Екополіс".

Завдання 11.3. Торгове підприємство, платник ПДВ, 21.06.2014 р. придбало товар загальною вартістю 141 000 грн із ПДВ на умовах 2/10, n/30 (за рахунком надається знижка в розмірі 2 % від вартості товару, якщо оплату за рахунком буде здійснено протягом 10 днів).

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку за умов:

- а) заборгованість погашена 30.06.2014 р.;
- б) заборгованість погашена 30.07.2014 р.

Завдання 11.4. Підприємство 01.07.2014 р. одержало аванс на суму 12 000 грн від покупця під поставку товарів. Фактично поставка товарів була здійснена в серпні 2014 р. на суму 6 000 грн, залишок авансу – 6 000 грн – повернуто 03.09.2014 р.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 11.5. Виробниче підприємство 01.08.2014 р. випустило 1 000 відсоткових облігацій номіналом 1 000 грн кожна з терміном погашення через 3 роки під 10 % річних за ринкової ставки 10 %. У цьому разі ринкова ставка дорівнює відсотковій ставці облігації, а тому реалізаційна ціна облігації дорівнює її номінальній вартості.

Відобразіть наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 12. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу

Завдання 12.1. Працівникові відділу збуту нарахована заробітна плата за серпень у розмірі 3 000 грн. Розрахуйте заробітну плату, розмір нарахувань та утримань із неї за умов, що зарплата нараховується:

- а) працівнику підприємства;
- б) фізичній особі за цивільно-правовим договором.

Відобразіть господарські операції з нарахування та виплати заробітної плати за наведених умов на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 12.2. У вересні 2014 року підприємством нарахована заробітна плата в розмірі окладу 25 000 грн. Розрахуйте заробітну плату, розмір нарахувань та утримань із неї за умов, що зарплата нараховується:

- а) працівнику підприємства;
- б) фізичній особі за цивільно-правовим договором.

Відобразіть господарські операції із нарахування та виплати заробітної плати за наведених умов на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 12.3. Оклад працівника відділу маркетингу становить 4 500 грн. У червні йому нарахована премія в розмірі окладу за перевиконання запланованих у півріччі обсягів реалізації продукції підприємства на 25 %. У липні працівник іде у тарифну відпустку на 14 днів. Заробіток працівника за попередній період такий (табл. 18).

Таблиця 18

Заробіток працівника за попередній період

Вид оплати праці	Період												
	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Усього
Оклад	4 300	4 300	4 300	4 300	4 300	4 300	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	4 500	52 800
Премія	860	–	–	–	–	860	–	–	–	–	2 250	–	3 970
Усього	5 160	4 300	4 300	4 300	4 300	5 160	4 500	4 500	4 500	4 500	6 750	4 500	56 770

У червні працівнику нарахована та виплачена основна, додаткова заробітна плата та відпускні.

Визначте суму нарахованої заробітної плати, розрахуйте суму утримань із неї та відобразіть здійснені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 12.4. Друкарю офсетного цеху поліграфічного підприємства нарахована заробітна плата за місяць за фактично надруковані аркушів кількості 276 000 шт. за розцінкою 25 грн/тис. друк. арк. У день видачі заробітної плати, працівник типографії не з'явився через хворобу та отримав заробітну плату в день видачі авансу за наступний місяць.

Визначте суму нарахованої заробітної плати, розрахуйте суму утримань із неї та відобразіть здійснені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 12.5. За місяць працівнику юридичного відділу нафтопереробної компанії нарахована: заробітна плата в розмірі 2 500 грн, лікарняні – 1 000 грн (сума перших 5 днів лікарняних становить 400,00 грн, решта лікарняних, що оплачує Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності – 600 грн). Клас професійного ризику виробництва – 15 (розмір єдиного соціального внеску (ЄСВ) – 37 %). Працівник не користується правом на податкову соціальну пільгу.

Визначте суму нарахувань та утримань із заробітної плати та відобразіть здійснені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства

Завдання 13.1. Допоміжний підрозділ підприємства – електроцех – виробляє електроенергію, що використовується як у виробничому процесі, так і для невиробничих цілей. У грудні поточного року витрати цього підрозділу на виробництво електроенергії становили 15 600 грн, із яких 13 000 грн – використане паливо, 1 100 грн – заробітна плата працівника підрозділу, 300 грн – нарахування на заробітну плату, 1 200 грн – амортизація обладнання допоміжного цеху.

Відповідно до показників вимірювальних приладів електроенергія була спожита в такій пропорції: 70 % – виробництвом, 20 % – на адміністративні цілі, 10 % – відділом збуту.

Відобразіть в обліку витрати допоміжного господарства.

Завдання 13.2. На початку року підприємством установлено, що нормальною потужністю для нього є випуск продукції в кількості 800 тонн. Запланований рівень загальновиробничих витрат на наступний рік – 50 000 грн, із них: постійні – 40 000 грн, змінні – 10 000 грн.

Фактичний рівень витрат у січні становив:

1. Прямі витрати	
Витрати основних матеріалів	5 000 грн
Заробітна плата робітникам	1 000 грн
Нарахування на заробітну плату робітникам	375 грн
Амортизація	500 грн
2. Загальновиробничі витрати	
Змінні (паливно-мастильні матеріали, витрати на водопостачання та витрати електроенергії)	6 250 грн
Постійні (витрати матеріалів, амортизація загальновиробничих основних засобів, оплата праці загальновиробничого персоналу, витрати на здійснення технологічного контролю виробничого процесу та інші)	42 000 грн
3. Фактичний випуск продукції	500 т

Розподіліть витрати підприємства та відобразіть їх в обліку.

Завдання 13.3. Підприємство, що виготовляє хліб, застосовує метод нормативних витрат для формування собівартості виготовленої продукції. Структура нормативної собівартості продукції підприємства така (табл. 19).

Таблиця 19

Карта нормативної собівартості одиниці продукції

Склад статей собівартості одиниці продукції	Нормативні витрати		
	У натуральному виразі	Ціна, грн	Сума нормативних витрат (гр. 2 × гр. 3)
Прямі матеріали	0,20 кг	2,0	0,4
Пряма заробітна плата	0,04 год	10,0	0,4
Постійні загальновиробничі витрати	–	0,2	0,2
Всього	–	–	1,0

За результатами господарської діяльності у звітному періоді фактичні показники підприємства становили (табл. 20).

Таблиця 20

Фактичні показники діяльності підприємства у звітному періоді

Показники	Усього	Витрачено на одиницю готової продукції	Ціна фактична, грн
Випуск готової продукції	1 000 од.		
Прямі матеріали (гр. 2 = 1 000 × гр. 3 × гр. 4)	625 грн	0,25 кг	2,5 грн/кг
Пряма заробітна плата (гр. 2 = 1000 × гр. 3 × гр. 4)	300 грн	0,03 год	10,0 грн
Загальновиробничі витрати	400 грн		
Всього витрат	1 325 грн		

Наднормативні витрати всього – 325 грн (1 325 – 1 000 × 1,0).

Відобразить в обліку формування витрат виробництва підприємства.

Завдання 13.4. У звітному періоді виробнича компанія зазнала таких витрат на фінансування потреб управління підприємством:

1) витрати на службові відрядження адміністративного персоналу становили 300 грн;

2) амортизаційні відрахування від амортизації адміністративних приміщень – 700 грн;

3) вартість отриманих аудиторських послуг – 500 грн;

4) витрати бухгалтерії на послуги зв'язку – 1 000 грн;

5) заробітна плата адміністративного персоналу – 20 000 грн;

6) оренда адміністративного приміщення – 5 000 грн;

7) вартість послуг охоронної компанії з обслуговування адміністративної будівлі – 1 600 грн;

8) зобов'язання зі сплати податку на землю – 150 грн;

9) вартість розрахунково-касового обслуговування банку – 2 000 грн;

10) заробітна плата менеджера відділу збуту – 10 000 грн;

11) витрати на відрядження менеджерів відділу збуту – 200 грн;

12) амортизація вантажного автомобіля, призначеного для транспортування готової продукції до місця знаходження покупця, – 350 грн;

13) розмір страхової премії за покриття ризиків псування готової продукції під час транспортування – 250 грн;

14) вартість послуг реклами – 1 000 грн.

Суми витрат указано без ПДВ. Наприкінці звітного періоду витрати списано на фінансові результати компанії.

Відобразіть наведені господарські операції в обліку.

Завдання 13.5. У процесі господарювання у звітному періоді транспортна компанія здійснила такі господарські операції невиробничого характеру:

1) реалізовано іноземної валюти на суму 5 300 грн собівартістю 5 000 грн, комісійна винагорода банку за конверсійну операцію становить 100 грн;

2) реалізовано виробничі запаси на суму 600 грн із ПДВ собівартістю 300 грн;

3) списано сумнівний борг у розмірі 200 грн за дебіторською заборгованістю, не пов'язаною з реалізацією продукції, а також у зв'язку з визнанням дебітора банкрутом сформовано резерв сумнівних боїв у розмірі 300 грн під його заборгованість за відвантажену продукцію;

4) отримано ренту за договором операційної оренди в розмірі 6 000 грн із ПДВ;

5) витрати від операційних курсових різниць, що виникли внаслідок часового розриву між відвантаженням продукції на експорт та оплатою її вартості нерезидентом, становили 55 грн, доходи – 66 грн;

6) витрати від знецінення запасів на складі внаслідок їх істотного здешевлення становили 100 грн, за результатами інвентаризації виявлено нестачу товарів на суму 1 000 грн, хто винуватці з'ясовано;

7) отримано пеню від постачальника за порушення умов договору постачання товарів у розмірі 76 грн, нарахована пеня за недотримання підприємством термінів сплати податку на прибуток у розмірі 390 грн;

8) унаслідок закінчення терміну позивної давності списано кредиторську заборгованість за розрахунками з постачальником у розмірі 344 000 грн, виявлено надлишок товарів на суму 300 грн за результатами інвентаризації та видано матеріальну допомогу працівникові в розмірі окладу – 3 500 грн.

Відобразіть наведені господарські операції в обліку.

Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів

Завдання 14.1. Автосалон реалізує автомобілі Skoda за ціною 120 000 грн у роздріб із ПДВ. Собівартість автомобіля – 80 000 грн. У разі придбання партії з п'яти автомобілів покупцю надається знижка в розмірі 10 % від продажної вартості товарів. Розрахунки здійснюються в безготівковій формі.

Відобразіть в обліку дохід і надану покупцю торговельну знижку.

Завдання 14.2. Автосалон реалізує автомобілі Skoda за ціною 120 000 грн у роздріб із ПДВ. Собівартість автомобіля – 80 000 грн. За умовами договору, у разі придбання покупцем партії автомобілів, що перевищує п'ять одиниць, надається знижка на таких умовах: 10 % від продажної вартості за умови оплати грошима протягом 5 днів від дати виставлення рахунку.

Покупець придбав 10 автомобілів на вказаних умовах, товар отримав у повному обсязі. Розрахунок за автомобілі здійснено таким чином:

за два автомобілі були отримані гроші на 3-й день із дати відвантаження, тобто в період дії знижки;

за інші автомобілі було сплачено після закінчення періоду дії знижки.

Відобразіть в обліку дохід і надану покупцю торговельну знижку.

Завдання 14.3. Аудиторська компанія 01.10.2014 р. уклала договір із клієнтом на проведення щорічного аудиту на суму 20 000 грн без ПДВ із терміном виконання робіт до 31.03.2015 р. Згідно із затвердженим планом робіт передбачається, що на виконання цього договору працівники аудиторської фірми витратять 50 людино-днів. Оплата здійснюється після підписання акта виконаних робіт.

Станом на 31.12.2014 р. працівники аудиторської фірми витратили 20 людино-днів на виконання робіт за цим договором. Собівартість виконаних робіт становила 4 500 грн. Виходячи із середніх витрат, що зазнає фірма на заробітну плату аудитора за 1 робочий день, оплата праці аудиторів, задіяних у виконанні даних послуг, становила 3 000 грн.

Відобразіть в обліку дохід компанії від надання аудиторських та інформаційно-консультаційних послуг станом на кінець 2014 року.

Завдання 14.4. Університет 01.09.2014 р. отримав на поточний рахунок у банку сплату від студента за навчання протягом одного навчального року в розмірі 8 500 грн.

Відобразіть в обліку дохід університету від надання освітніх послуг станом на кінець 2014 року.

Завдання 14.5. Компанія Окко уклала товарообмінний контракт з фірмою "Консалтинг". За умовами договору підприємство Окко передає бензин, балансова вартість якого 10 000 грн (справедлива вартість – 15 000 грн), та отримує послуги із впровадження системи управлінського обліку на підприємстві, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо.

Відобразіть в обліку господарські операції компанії Окко за бартерним контрактом, якщо перша подія – відвантаження бензину.

Тема 15. Фінансова звітність

Завдання 15.1. Звіт про фінансовий стан виробничої компанії станом на 31.12 поточного року має такий вигляд (табл. 21).

Таблиця 21

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12 поточного року

Актив	Код рядка	За звітний період, тис. грн
Основні засоби	1010	1 836
Запаси	1100	545
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	530
Гроші та їх еквіваленти	1165	50
Баланс	1300	2 961
Пасив	Код рядка	За звітний період, тис. грн
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 439
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	212
Довгострокові кредити банків	1510	450
Короткострокові кредити банків	1600	400
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	360
Баланс	1900	2 961

Фінансові менеджери планують діяльність компанії на 1 квартал наступного року з метою визначення потреби в додаткових фінансових ресурсах для забезпечення виробничої діяльності, що планується покрити за рахунок банківського кредиту.

Прогнозні параметри господарської діяльності виробничого підприємства на 1 квартал наступного року такі:

схема інкасації дебіторської заборгованості: 30 % через 30 днів; 70% через 60 днів;

закупівлю сировини в міру виникнення потреби, беручи до уваги складські залишки, а її вартість становить 50 % ціни реалізації без ПДВ;

оплата вартості сировини за такою схемою: 50 % у момент поставки, залишок через 30 днів;

фонд оплати праці виробничого персоналу становить: у січні – 150 тис. грн, у лютому – 200 тис. грн, у березні – 160 тис. грн;

адміністративні витрати – на рівні 110 тис. грн щомісяця;

витрати на збут – на рівні 23 тис. грн щомісяця;

загальновиробничі витрати заплановані на рівні 25 тис. грн щомісяця;

вартість короткострокових кредитних ресурсів становить 22 % річних;

вартість довгострокових кредитних ресурсів – 18 % річних;

очікувані обсяги продажів: січень – 1 000 тис. грн із ПДВ; лютий – 1 000 тис. грн із ПДВ; березень – 1 500 тис. грн із ПДВ;

планується погасити наявну кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги в розмірі 120 тис. грн щомісяця.

Складіть баланс станом на кінець наступного кварталу та визначте потребу в додаткових фінансових ресурсах, беручи до уваги мінімальний залишок на поточному рахунку на рівні 100 000 грн.

Рекомендована література

Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики : у 2 т. / за ред. А. М. Коваленко. – Дніпропетровськ : ВКК "Баланс-Клуб", 2010. – Т. 1. – 656 с.

Бухгалтерський облік : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. В. Рассулова, І. О. Лукашова, Е. С. Гейєр та ін. ; Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : [ДонНУЕТ], 2008. – 193 с.

Бухгалтерський облік у споживчій кооперації : навч. посіб. для студ. спец. "Облік і аудит" вищ. навч. закл. / В. О. Озеран, П. О. Куцик, М. Волошина та ін. ; за ред. В. О. Озеран ; Укоопспілка ; Львівська комерційна академія. – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2008. – 660 с.

Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студ. спец. "Облік і аудит" вищ. навч. закл. / за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2009. – 912 с.

Вещунова Н. Л. Основы бухгалтерского учета : учеб. пособ. / Н. Л. Вещунова, Н. В. Неелова. – 6-е изд. – Ростов н/Д : ФЕНИКС, 2009. – 112 с.

Жадько К.С. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / К. С. Жадько, В. В. Семенюта, Л. Ш. Олійник ; Дніпропетровська державна фінансова академія. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 112 с.

Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики : підручник / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2009. – 422 с.

Косміна Р. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік : навч. посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / за ред. Ю. Д. Чацкіс. – К. : Вища школа, 2008. – 255 с.

Кужельний М.В. Організація обліку : підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / С. А. Кузнецова ; Таврійський державний агротехнологічний ун-т. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 230 с.

Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика : навч. посіб. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Центр навчальної літератури. – 2008. – 608 с.

Максімова В. Ф. Бухгалтерський облік : підручник для студ. ВНЗ спец. 6.050100 "Облік і аудит". – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 670 с.

Облікова політика: навч. посіб. / В. М. Савченко, О. В. Пальчук, Л. В. Саловська та ін. ; за ред. Г. М. Давидова. – К. : Знання, 2010. – 479 с.

Пальчук О. В. Маркетинг і бухгалтерський облік маркетингової діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Пальчук, В. М. Савченко, Н. М. Тошина ; Кіровоградський ін-т регіонального управління та економіки. – Кіровоград : Поліум, 2008. – 228 с.

Рогозян Л. Є. Ревізія і контроль : навч. посіб. / Л.Є. Рогозян, В. В. Вахлакова. – Алчевськ : ДонДТУ, 2008. – 209 с.

Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. Б. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

Сук Л. К. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 507 с.

Бухгалтерський форум "Бухгалтерський облік". Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.buhoblik.org.ua/uchet.html>.

Видавничо-консалтинговий клуб "Баланс" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://balance.ua>.

Журнал "Аудитор" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/316?view=material.

Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торговельної палати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_007.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Інтерактивна бухгалтерія. Бухгалтерський сервіс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua>.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536.

Облік виплат з тимчасової непрацездатності. Консалтингова компанія "Дінай". Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.dinai.com/consultations/53>.

Облік та нарахування заробітної плати на підприємстві. Офіційний сайт аудиторської компанії "Юнітс Консалтинг Лтд." – Режим доступу : http://accounting-ukraine.kiev.ua/poslugi/oblik_narahuvannya_zarobitnoyi_plati_zarplati.htm#priklad_zarobitnoi_plati_rozrahunok.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 липня 2010 року № 2464-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 2 – 3. – ст. 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page5>.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку					
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи					
Визначати об'єкти бухгалтерського обліку та встановлювати методи їх відображення в облікових регістрах	Сутність поняття бухгалтерського обліку, його мета та функції	Знання предмета бухгалтерського обліку; класифікації об'єктів бухгалтерського обліку; параметрів методів бухгалтерського обліку	Ідентифікувати об'єкти бухгалтерського обліку на підприємстві та визначати методи їх бухгалтерського обліку	Ефективно визначати порядок бухгалтерського обліку господарських засобів підприємства	Відповідальність за точну ідентифікацію об'єктів бухгалтерського та достовірний їх облік
Тема 2. Бухгалтерський баланс					
Знати структуру бухгалтерського балансу та технологію його складання	Зміст статей бухгалтерського балансу, типи господарських операцій	Знання структури господарських засобів підприємства та джерел їх утворення; розуміння порядку групування господарських засобів та джерел їх фінансування	Визначати на основі бухгалтерського балансу структуру господарських засобів та джерел їх фінансування. Відобразити зміни в бухгалтерському балансі внаслідок здійснення підприємством господарських операцій	Презентувати структуру господарських засобів та джерела їх фінансування залежно від здійснених підприємством господарських операцій	Самостійно аналізувати фінансово-господарський стан підприємства на основі даних бухгалтерського балансу. Відобразити в балансі результати господарської діяльності підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис					
Знати структуру та економічний зміст плану рахунків бухгалтерського балансу	Побудова, типи та призначення бухгалтерських рахунків	Знання методу подвійного запису, структури плану рахунків бухгалтерського обліку	Відобразити господарські операції підприємства на рахунках бухгалтерського обліку	Застосовувати план рахунків у процесі бухгалтерського обліку господарських засобів підприємства	Самостійно визначити рахунки в процесі обліку наявності та руху господарських засобів підприємства
Тема 4. Оцінювання та калькуляція					
Знати структуру об'єктів бухгалтерського обліку, види їх вартості, а також способи оцінки їх вартості	Сутність оцінки і калькуляції, види вартості об'єктів бухгалтерського обліку	Знання характеристики видів вартості об'єктів бухгалтерського обліку та порядку їх застосування для оцінки господарських засобів підприємства	Здійснювати оцінку та калькулювання вартості господарських засобів підприємства	Ефективно визначити вартість різноманітних об'єктів бухгалтерського обліку	Відповідальність за об'єктивність оцінки господарських засобів підприємства для цілей бухгалтерського обліку
Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку					
Знати порядок документообігу на підприємстві в процесі бухгалтерського обліку його господарських засобів	Параметри документів, сутність інвентаризації, поняття та види облікових регістрів	Знання типології документів та розуміння вимог до їх складання, переліку облікових регістрів та порядку їх ведення, порядку проведення інвентаризації господарських засобів підприємства	Здійснювати первинне спостереження та документацію наявності та руху господарських засобів підприємства; проводити інвентаризацію об'єктів бухгалтерського обліку	Тракувати інформацію первинної документації, презентувати порядок документообігу на підприємстві, ефективно аналізувати достовірність бухгалтерської інформації	Відповідальність за точність бухгалтерської документації, ефективність документообігу та об'єктивність інформації щодо стану господарських засобів підприємства в облікових регістрах
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства					
Тема 6. Облік необоротних активів					
Визначити необоротні активи підприємства та відобразити їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність та види необоротних активів підприємства, порядок їх оцінки; джерела надходження та порядок вибуття на підприємстві	Знання порядку визнання та оцінки вартості необоротних активів; методології синтетичного та неаналітичного обліку наявності та руху окремих видів необоротних активів підприємства	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух складових необоротних активів підприємства	Формувати в бухгалтерському обліку об'єктивну інформацію про стан необоротних активів підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про стан необоротних активів підприємства під час складання його фінансової звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Облік запасів					
Визначати запаси підприємства та відобразити їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Класифікація та порядок визнання запасів підприємства; джерела надходження запасів на підприємство та порядок їх обліку	Знання видів оцінки запасів підприємства та порядку їх застосування для цілей бухгалтерського обліку запасів	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух запасів підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про стан запасів підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про стан наявних запасів підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості					
Визначати грошові кошти та дебіторську заборгованість підприємства та відобразити їх наявність і рух на рахунках бухгалтерського обліку	Загальна характеристика грошових розрахунків підприємства з покупцями та замовниками	Знання порядку готівкових та безготівкових розрахунків підприємства з контрагентами та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наявність та рух грошових коштів та дебіторської заборгованості	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про наявність грошових коштів та обсяг дебіторської заборгованості підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 9. Облік фінансових інвестицій					
Визначати та оцінювати фінансові інвестиції підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальна характеристика фінансових інвестицій	Знання порядку відображення на рахунках бухгалтерського обліку фінансових інвестицій	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку фінансові інвестиції	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг фінансових інвестицій підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про фінансові інвестиції підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 10. Облік власного капіталу					
Визначати власний капітал підприємства та відобразити його зміну на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність та джерела формування власного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм власності	Знання порядку формування власного капіталу підприємства, процедуру бухгалтерського обліку господарських операцій підприємства зі зміни власного капіталу	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку власний капітал підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про стан власного капіталу підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про наявність власного капіталу підприємства під час складання його фінансової звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Облік зобов'язань					
Визначати зобов'язання підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Сутність, порядок формування та види зобов'язань підприємства, загальний порядок їх бухгалтерського обліку	Знання порядку бухгалтерського обліку зобов'язань підприємства за джерелами їх походження та термінами погашення	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку зобов'язання підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про обсяг зобов'язань підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про обсяг зобов'язань підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 12. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу					
Визначати фонд оплати праці підприємства та відобразити витрати з оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку	Показники та системи оплати праці, порядок нарахування та обліку заробітної плати та нарахувань на неї, форми оплати праці	Знання порядку розрахунку розміру заробітної плати, утримань та нарахувань на неї; порядку розрахунків з оплати праці на підприємстві	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку витрати підприємства з оплати праці	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про витрати підприємства з оплати праці	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про фонд оплати праці підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства					
Визначати витрати підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальна характеристика витрат підприємства	Знання порядку обліку витрат діяльності підприємства	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку витрати підприємства	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про витрати підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про витрати підприємства у фінансової звітності
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів					
Визначати дохід та фінансові результати діяльності підприємства та відобразити їх на рахунках бухгалтерського обліку	Загальна характеристика витрат підприємства	Знання порядку визнання доходів, витрат підприємства та його фінансових результатів діяльності	Здійснювати оцінку та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку доходів та фінансових результатів	Ефективно формувати в бухгалтерському обліку інформацію про доходи та фінансові результати діяльності підприємства	Самостійно узагальнювати бухгалтерські дані про доходи та фінансові результати підприємства під час складання його фінансової звітності
Тема 15. Фінансова звітність					
Знати зміст та структуру форм фінансової звітності підприємства	Зміст і структура фінансової звітності підприємства	Знання порядку складання фінансової звітності підприємства	Здійснювати аналіз фінансової звітності підприємства	Тракувати бухгалтерську інформацію, що містить фінансову звітність	Самостійно складати фінансову звітність підприємства

Зміст

Вступ.....	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку	5
Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і методи.....	5
Тема 2. Бухгалтерський баланс	9
Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.....	14
Тема 4. Оцінювання та калькуляція	18
Тема 5. Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку	19
Змістовий модуль 2. Бухгалтерський облік активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємства.....	21
Тема 6. Облік необоротних активів.....	21
Тема 7. Облік запасів.....	29
Тема 8. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості.....	33
Тема 9. Облік фінансових інвестицій.....	34
Тема 10. Облік власного капіталу.....	36
Тема 11. Облік зобов'язань.....	39
Тема 12. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу.....	41
Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства.....	42
Тема 14. Облік доходів та фінансових результатів.....	46
Тема 15. Фінансова звітність.....	47
Рекомендована література.....	49
Додатки.....	52

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Завдання до практичних занять
з навчальної дисципліни
"БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
денної форми навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Махота Алла Валентинівна**
Пасенко Наталія Сергіївна
Часовнікова Юлія Сергіївна
Горяєва Марина Сергіївна

Відповідальний за випуск *Пилипенко А. А.*

Редактор *Доценко О. Г.*

Коректор *Доценко О. Г.*

План 2015 р. Поз. № 104 ЕВ. Обсяг 57 с.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*